

Naturvernforbundet
Østfold

Dato: 14.12.2025

Hvaler kommune

Storveien 32

1680 Skjærhalden

E-post: postmottak@hvaler.kommune.no

Høringsuttalelse Borg Havn - utdypingsområder og sjødeponier – saksnr. 2023/436

Naturvernforbundet er den største natur- og miljøvernorganisasjonen i Norge med over 43 000 medlemmer. Vi har økende medlemstall og engasjerer oss for bevaring av natur og arts mangfold. Det er mye verdifull natur i Østfold, men disse arealene er under hardt press som følge av nedbygging og fragmentering. Naturvernforbundet i Østfold engasjerer seg særlig for utbyggingssaker som truer naturverdier.

Høringsuttalelsen er rettidig inngitt, frist 14.12.2025.

Naturvernforbundets generelle syn på mudringsarbeidet ved Borg havn

Mudringen gir en meget stor miljørisiko. Anslagsvis 700 000 m³ mudringsmasse skal tas opp, og det er estimert at omtrent 1/3 av sedimentene inneholder forurensninger i tilstandsklasse IV og V. Vi vet at det er sluppet ut over 100 tonn kvikksølv i Glomma-estuariet og at dette ligger spredt rundt i muddermassene. I tillegg kommer kobber og organiske miljøgifter (PAH, PCB og TBT) som er et problem grunnet tidligere industrihistorie. Det har vært et ankepunkt mot å ta massene på land at det er for store volum å deponere. Med jordvaskingsteknikk (partikkelsortering) vist i earthresQue-prosjektet kan store volumer resirkuleres til kommersielle produkter, noe som kraftig reduserer volumet som må til deponi. Resultatet av rensingen gir store mengder natursand som kan brukes etter sortering uten forurensningsrestriksjoner.

Naturvernforbundet mener derfor at **alle massene bør tas på land og behandles**. Forslaget om å endre reguleringsplanene for Borg Havn II innebærer å fjerne sjødeponier i Hvaler kommune. Dette forslaget er derfor helt i tråd med hva vi mener.

Naturvernforbundets syn på planforslaget

Det foreligger betydelig usikkerhet rundt virkningene av mudring, sprengning og sjødeponering, inkludert spredning av forurensede masser og partikler. Mangelfullt kunnskapsgrunnlag om dagens marine tilstand (f.eks. arter, naturtyper og bakteriesamfunn) tilsier at tiltak bør unngås for å hindre alvorlig eller irreversibel skade. Eksisterende planer fra 2014 er ikke tilstrekkelig oppdatert mot dagens veiledere og erfaringer, og nye undersøkelser anbefales før eventuelle tiltak. Vi vil spesielt peke på prøvemudringen i 2022 som viste ukontrollert partikkelspredning, og det er usikkert om rene og forurensede masser kan skilles effektivt. Svenske marinbiologer registrerte kolossale verdier av kvikksølv i ferskt sediment akkurat i de ukene mudringene foregikk. Saken er under etterforskning, og det kan hende at saken blir henlagt fordi det er vanskelig å påvise sammenhengen. Saken er, uansett

resultat av etterforskningen, et enormt varsku og bør utløse en meget kraftig føre-var-tenkning. Vi opplever Hvalers kommunes reguleringsendring et helt riktig steg sett med denne bakgrunnen.

Deler av de regulerte områdene overlapper med Ytre Hvaler nasjonalpark og inkluderer viktige marine naturtyper som ålegrasenger, tareskoger, korallrev (særlig Tisler-revet, verdens største kaldbunnskorallrev i en skjærgård) og gyteområder for fisk som torsk og sild.

Naturvernforbundet vil berømme et godt saksgrunnlag som peker på at sjødeponering kan føre til permanent endring av bunntopografi, uttrøying av bunnsamfunn og langsom rekolonisering (flere tiår basert på erfaringer fra Repparfjorden og Jøssingfjorden). Dette inkluderer risiko for endringer i mikrobiologiske "regnskoger" på sjøbunnen, som produserer B-vitaminer essensielle for næringskjeder – mulig vitaminmangel kan ramme fisk, skalldyr og fugl. Fjerning av tiltak unngår negativ påvirkning på fysiologiske effekter hos arter som hummer og fisk (f.eks. stress, skader på gjeller og svømmeblære) og reduserer risiko for tilslamming av koraller, våtmarker og bløtbunnsfauna.

Endringen av reguleringsplanen samsvarer med nyere politikk for Oslofjorden, hvor «Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden» (2021) vektlegger å redusere tilførsel av næringssalter, partikler og miljøgifter, samt unngå ytterligere nedbygging av gruntvannsområder. Fjerning av sjødeponier støtter målet om en ren, rik fjord med aktivt friluftsliv. Havressursloven § 7 krever økosystembasert forvaltning med vekt på føre-var-tilnærming for å beskytte leveområder og biologisk mangfold. Meld. St. 29 (2020-2021) fremmer nasjonal strategi for marin naturbevaring, inkludert ansvar for norske ansvarsarter som *Lophelia pertusa* (koraller).

Hvaler kommune tar her et skritt i samme retning med denne planen. Samlet sett er reguleringsendringen et positivt tiltak ved å unngå unødvendige inngrep, selv om samfunnsøkonomiske kostnader ved landdeponi er høyere (ca. 331 millioner NOK mer enn sjødeponi). Det brukes betydelige ressurser i form av bevilgninger til ulike Oslofjordpakker og store investeringer i nye renseanlegg for å hjelpe til med den dårlige tilstanden i Oslofjorden. Endringen i reguleringsplanen prioriterer miljøbeskyttelse over kortvarige økonomiske hensyn, i tråd med oppdaterte krav til konsekvensutredninger.

Styret

Naturvernforbundet i Østfold